

Gregory of Nazienzen On Pentecost

With Commentary from Nicetas Heracleensis

From CMB Gr. 140

Transcribed by Alex Poulos: <http://mapoulos.wordpress.com>

Gregory:

[94r line 9] ἐλάλουν μὲν οὖν ξέναις γλώσσαις καὶ οὐ πατρίοις· καὶ τὸ θαῦμα μέγα· λόγος ὑπὸ τῶν οὐ μαθόντων λαλούμενος. καὶ τὸ σημεῖον τοῖς ἀπίστοις, οὐ τοῖς πιστεύουσιν· ἴν' ἢ τῶν ἀποστόλων κατηγορον, καθὼς γέγραπται ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χερίσιν ἑτέροις, λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ. καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται με λέγει Κύριος.

Nicetas:

γέγραπται ἐν τῇ βίβλῳ τῶν πράξεων περὶ τῶν ἀποστόλων· ὅτι ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις, ἢ ταῖς τῶν ἀκούοντων, καὶ οὐ πατρίοις· οὐ πάτριοι γὰρ ἦσαν αἱ τῶν ἀκούοντων διάλεκτοι, καὶ ἦν θαυμαστικὸν τὸ γινόμενον· ὅτι οἱ ἀπόστολοι λόγον ἐλάλουν ὃν οὐκ ἔμαθον, καὶ ὅπερ φησὶ Κορινθίους γράφων ὁ θεὸς ἀπόστολος, αἱ γλώσσαις εἰς σημεῖον ἦσαν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἵνα τὸ σημεῖον γένηται εἰς κατηγορίαν αὐτοῖς, ὅτι καὶ τοῦτο ἰδόντες, οὐκ ἐπίστευσαν καθὼς γέγραπται ὅτι ἐν ἑτέροις γλώσσαις λαλήσω καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ποῦ τοῦτο γέγραπται. ὁ μὲν χρυσόστομος τοῦ Ἡσαίου φησὶν εἶναι τὸ ῥῆμα, οὐχ εὐρίσκειται δὲ ἐν τῷ Ἡσαίᾳ, μήποτε οὖν ἢ ἐξεβλήθη κακούργως, ἢ παρωράθη κατὰ λήθην.

Gregory:

ἤκουον δὲ, μικρὸν ἐνταῦθα ἐπίσχες, καὶ διαπόρησον πῶς διαιρήσεις τὸν λόγον. ἔχει γὰρ τι ἀμφίβολον ἢ λέξις τῇ στιγμῇ διαιρούμενον. ἄρα γὰρ ἤκουον ταῖς αὐτῶν διαλέκτοις ἕκαστοι, ὡς φέρε εἰπεῖν, μίαν μὲν ἐξηχεῖσθην φωνήν, πολλὰς δὲ ἀκούεσθαι, οὕτω κτυπούμενου τοῦ ἀέρος, καὶ ἴν' εἴπω σαφέστερον, τῆς φωνῆς φωνῶν γινομένων, ἢ τὸ μὲν ἄκουον, ἀναπαυστέον. τὸ δὲ λαλούντων ταῖς ἰδίαις φωναῖς, τὸ ἐξῆς προσθετέον, ἴν' ἢ λαλούντων φωναῖς ἰδίαις τῶν ἀκούοντων, ὅπερ γίνεται ἀλλοτρίαις, καθὰ καὶ μᾶλλον τίθεται. ἐκείνως μὲν γάρ, τῶν ἀκούοντων μᾶλλον ἂν εἴη, ἢ τῶν λεγόντων τὸ θαῦμα. οὕτω δὲ τῶν λεγόντων, οἳ καὶ μέθης καταγινώσκονται, δῆλον ὡς αὐτοὶ θαυματουργοῦντες περὶ τὰς φωνὰς τῷ Πνεύματι.

Nicetas:

καὶ τοῦτο βίβλου τῶν πράξεων· ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν· ὁ δὲ θεολόγος διαπορεῖν παρῶν χρῆ διελεῖν καὶ λύσαι τὴν ἐνταῦθα εὐρίσκομένην ἀμφιβολίαν, τῇ στιγμῇ διαιρομένην, τουτ' ἐστὶ διακρινομένην καὶ διαλυομένην. δύο τοίνυν προσθεῖς λύσεις, ὡς ἐν ἐρωτῆσει τὴν δευτερὴν κυροῖ. ἄρα γὰρ φησὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐλάλουν φωνήν οἱ ἀπόστολοι; τοῖς δὲ ἀκούουσι πολλοὶ [94v] ἐγίνοντο τότε κτύποι τοῦ ἀέρος, καὶ τὸ χωρίζειν ἕκαστον τῶν ἀκούοντων τὴν ἰδίαν διάλεκτον, ἢ τὴν μὲν στιγμὴν θήσομεν, εἰς τὸ ἤκουον· τὸ δὲ λαλούντων αὐτῶν, ἐχομένον συνάψομεν τοῖς ἐξῆς· ἴν' ἢ τοιοῦτος ὁ νοῦς, ὅτι ἤκουον τὰ ἔθνη λαλούντων τῶν ἀποστόλων ταῖς ἰδίαις φωναῖς· ὅπερ ἐστὶ καὶ νοεῖται, ἀλλοτρίαις τῶν λεγόντων· καθὰ καὶ μᾶλλον ἀρέσκονται. διότι ἐκείνοις μὲν φησὶ, ἐὰν μὲν μιᾷ φωνῇ ἔλεγον οἱ ἀπόστολοι καὶ τῶν ἀκούοντων ἕκαστος τὴν ἰδίαν ἐχώριζον

διάλεκτον τῶν ἀκουόντων ἦν τὸ θαῦμα. εἰ δὲ στίξεις εἰς τὸ, ἤκουον, εἶτα ἐπαγάγοις ταῖς ἰδίαις τῶν ἀκουόντων φωναῖς, τὸ θαῦμα τῶν ἀποστόλων ἔσται. καὶ τοῦτο δῆλον, ἐξ ὧν καὶ μέθην καταγινώσκοντες, ὡς αὐτοὶ διὰ τοῦ πνεύματος, ταῖς διαλέκτοις λαλοῦντες τῶν ἀκουόντων. πᾶς γὰρ ὁ τῆς ἰδίας διαλέκτου λαμβάνων αἴθης ἔστι, βλέπων τοὺς ἀποστόλους οὐ μόνον πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀλλογλώσσους τὴν ὁμιλίαν ποιουμένους, παραφορὰν αὐτοῖς ἐνεκάλει δοκῶν τοὺς ἀλλοεθνεῖς μὴ ἐπαίειν τῶν λεγομένων.

Gregory:

πλὴν ἐπαινετὴ μὲν καὶ ἡ παλαιὰ διαίρεσις τῶν φωνῶν, ἡνίκα τὸν πύργον ὠκοδόμουν, οἱ κακῶς καὶ ἀθέως ὁμοφωνοῦντες, ὥσπερ καὶ τῶν νῦν τολμῶσι τινές, τῇ γὰρ τῆς φωνῆς διαστάσει, συνδιαλυθὲν τὸ ὁμόγνωμον, τὴν ἐγχείρησιν ἔλυσεν. ἀξιεπαινέτω τέ ρα δὲ ἡ νῦν θαυματουργουμένη, ἀπὸ γὰρ ἑνὸς πνεύματος εἰς πολλοὺς χυθεῖσα, εἰς μίαν ἁρμονίαν. πάλιν συνάγεται καὶ ἔστι διαφορὰ χαρισμάτων. ἄλλου δεομένη χάρισματος, πρὸς διάκρισιν τοῦ βελτίονος. ἐπειδὴ πᾶσαι, τὸ ἐπαινετὸν ἔχουσι. καλὴ δ' ἂν κάκεινη λέγοιτο, περὶ ἧς δαυεὶδ λέγει, καταπόντισον, κύριε, καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας αὐτῶν. διότι ἠγάπησαν πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ γλώσσαν δολίαν. μόνον οὐχὶ τὰς ἐνταῦθα γλώσσας φανερώς κατατιώμενος, αἰ θεότητα τέμνουσιν.

Nicetas:

ἐπαινεῖ ὁ θεολόγος, καίτοι (?) ἐπὶ τῆς πυργοποιίας διαίρεσιν τῶν φωνῶν, ὅτε ἡ μία διάλεκτος εἰς πολλὰς διηρέθη καὶ ἡ ἄθεος ὁμογνωμοσύνη διαλυθεῖσα καὶ συμφωνία, συνδιέλυσε τὴν ἀνότηρα? ἐπιχειρήσιν. σκοπὸς γὰρ ἦν τοῖς πυργοποιουμένοις, εἴποτε καὶ αὐθις ἔσται κατακλυσμὸς εἰς τὸν πύργον τοῦτον ἀναδραμεῖν. καὶ καταφρονεῖν τῆς θείας ὀργῆς, οἷς παραπλήσια καὶ νῦν τολμῶσι τινές, κακῶς ὁμοφωνοῦντες, κατὰ τοῦ πνεύματος, καὶ πύργον ἀσεβείας οἰκοδομοῦντες. πλεον δὲ θαυμάζει ὁ θεῖος πατὴρ τὴν νῦν θαυματουργουμένην διαίρεσιν. ἀπὸ γὰρ ἑνὸς πνεύματος, εἰς πολλοὺς χεθεῖσα ἀποστόλους, εἰς μίαν ἁρμονίαν πάλιν συνάγεται καὶ ἀποκαθίσταται τὴν τῆς εὐσεβείας. εἰ γὰρ καὶ διαφόροις διαλέκτοις ἐλάλουν, τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, τὰ περὶ τοῦ κηρύγματος, ὥσπερ ἐπὶ λύρας διαφόροις χορδαῖς, καὶ κροῦμα συμφωνίαν φθεγγομένοις. ἡ μέντοι διαφορὰ τῶν χαρισμάτων, ἡ δεομένη ἄλλου χάρισματος πρὸς διάκρισιν, ἡ προφητεία ἔστι καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις. ἡ μὲν γὰρ προφητεία δεῖται τοῦ χάρισματος τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων. τὸ δὲ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, χρῆζει τοῦ τῆς ἐρμηνείας, ὑπερέχει δὲ τὸ τῆς προφητείας, καὶ τὸ τῶν [95v] γλωσσῶν χάρισμα τῶν ὧν πρὸς διάκρισιν καὶ διασάφησιν χρήζουσι χαρισμάτων, τοῦτ' ἔστι τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων καὶ τῆς ἐρμηνείας. ὅπερ εἰδὼς ὁ διδάσκαλος ἔφη πρὸς διάκρισιν τοῦ βελτίονος. τὸ γὰρ λαλεῖν τοὺς ἀποστόλους ξέναις γλώσσαις, διαφορὰ ἔστι χαρισμάτων δεομένη ἄλλου χάρισματος, τοῦτ' ἔστι τῆς διακρίσεως, εἰς τὸ διακρίναι ποῖον ἔστι βέλτιον καὶ μεῖζον χάρισμα τοῦτο, τὸ τῶν γλωσσῶν παρὰ τὰ ἄλλα τὰ χαρισθέντα αὐτοῖς, ἢ ἕτερον ἐξ ἐκείνων. ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ διαφοραὶ ἐπαινεταί, καλὴ δὲ κάκεινη ἡ διαίρεσις περὶ ἧς ὁ δαυεὶδ τὸν θεὸν ἱκετεύει λέγων· καταδίελε τὰς γλώσσας τῶν ἀγαπησάντων τὰ τοῦ καταποντισμοῦ ῥήματα. ἄντικρυς τὰς τῶν πνευματομάχων γλώσσας αἰτιώμενος, αἰ τοῦ πνεύματος τέμνουσι τὴν θεότητα. καὶ διαιροῦσιν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ. διαιρεθῆτω οὖν φησὶν ἡ τῶν αἰρετικῶν γλωσσαλγία, καὶ ἡ κατὰ τοῦ πνεύματος συμφωνία, συμφέρει γὰρ καίτοι αὕτη διαίρεσις τοῖς κακῶς ὁμονοοῦσιν.